

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Apparatus Doctrinae Sacrae**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Praxis tradendi Doctrinam Christianam, & obligatio Curatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38464

P A R S T E R T I A
S U M M A
D O C T R I N Æ
C H R I S T I A N Æ

P. Petri Canisii Soc. IESU.

Cum brevi Elucidatione, & selectis Exemplis nunc primum adjectis.

Præfatio, & notitia operis.

Postquam præcedentes Tractatus pæne ad calcem adduxi, visum est multis ad subsidium animarum, à nobis unice intentum, plurimum conducere, si huic operi adungeretur ipsa Doctrina Christiana brevi expositione & exemplis illustrata: ut hac opportunitate tam commodè Curatores animarum ad Doctrinæ adeo necessaria frequentem explicationem facilius inducantur. Eoque magis quod simul in eodem Libro adiunctas habeant Controversias Fidei, Theologicas resolutiones, atque Apparatum selectæ materiæ: quæ omnia ad singulas Doctrinæ Christianæ partes doctè accuratèque exponendæ, ac probandæ subsidium optatissimum suppeditant.

Ut igitur huic opportunitati, & amicorum votis operam meam accommodarem, reliquo Operi hanc Doctrinæ Sacræ Elucidationem adungere decrevi, non sine auxilio quorundam Theologorum huius Collegii Lovaniensis, qui ad hoc animarum subsidium operam, exempla quadam opportuna seligendo, promptissimâ voluntate obtulerunt: in hoc imitati non tantum Bellarminum summisque Theologos, sed ipsum quoque S. Augustinum, qui inter sublimes rerum divinarum commentationes sibi decorum existimavit de Catechizandis rudibus tractatum utilissimum elaborare.

Assumpsi autem præ ceteris hac expositione elucidandum Catechismum P. Petri Canisii Soc. IESU Theologi eximii, tum propter dilucidum ejus ordinem & brevitatem, tum propter communem usum atque approbationem, quam in rebus Christiana passim obtinuit. Nam, ut alia præteream, tam Ferdinandus Imperator, quam Philippus Rex Hispaniarum, hunc unicum Canisii Catechismum in suis ditionibus prælegendum suâ auctoritate ac publico diplomate proposuerunt. Et usus ipse etiamnum docet quantâ verborum energia, quantâ soliditate Doctrinæ, quamque perspicua præ ceteris brevitate totam Doctrinæ Christianæ Summam complectatur.

Pro Usu autem adjuncta à nobis expositionis: Adverte primo, pro meliori distinctione, ipsum Catechismi contextum sive Questionem & Responsonem seorsim imprimi, & post modicum spatium, Expositionem cum exemplis singulis pæne Catechismi questionibus subungi, ut una cum questione, quæ explicatur, ipsa quoque expositio ante oculos habeatur; quod in nullo hactenus Catechismo factum reperimus.

2. Adverte, ex peculiari delectu aliquas questiones præ aliis fusiùs illustrari, eo quod ad mysterium aliquod

fidei exponendum, vel mores formandos plus momenti habeant, aliquas verò brevius perstringi, quia vel earum doctrina spectat ad questionem principalem, quæ explicatur, vel quia in alia Catechismi parte magis apostitè elucidantur, non enim debent de singulis semper questionibus exempla proferri.

3. Quamvis sæpe de una questione plura exempla apponantur, necesse non est ut Catechista omnia simul producat, sed poterit seligere unum vel alterum quod præsentibus magis convenire iudicabit.

4. Narratio exempli, similitudinis, aut sententiæ quam selegit, ut majori cum gratia, facundia, & arte proponatur, plurimum conducet expendere singulas exempli partes & circumstantias, quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando &c. juxta praxim supra traditam in fine Apparatus ad Doctrinam Sacram.

Praxis tradendi Doctrinam Christianam.

Primò, debet Catechista ex maturioribus statuere unum vel alterum syndicum, qui pueros advenientes suis locis ordine constituat, & in modestia ac silentio contineat.

II. Hora auditiâ, & dato per campanam signo, Catechista stans in medio populi sui, ex utroque latere secundum sexum discreti, sicut ab omnibus videri & audiri facillè possit, formabit signum Crucis vernaculè; & dum procurat ut omnes se præeuntem clarâ & distincta voce sequantur, cavèbit ne quis verba sua velantevertat, vel iusto ferius subsequatur.

III. Curabit deinde per unum à se designatum, & in medio stentem clara voce recitari orationem Dominicam vernaculè, cujus verba ceteri per partes distinctè repetent: hoc enim modo mysteria fidei facillimè memoriæ mandantur tam à parvulis, quam à majoribus natu, qui alio ferè modo ea addiscere erubescunt.

Tum iterum efformabit crucem, ut supra.

IV. Primum horæ quadrantem dabit petendis questionibus facillioribus, potissimum de iis quæ scitu necessaria sunt necessitate mediæ, ut Deum esse unum in Natura, trinum in Personis, Remuneratorem nostrorum operum, ac Filium Dei esse nostrum Mediatorem ac Redemptorem. Deinde necessaria necessitate Præcepti, ut Symbolum Apostolorum, decem Præcepta, septem Sacramenta, unaquæque vice unum punctum accuratè enucleando, & identidem idem repetendo variis modis & formulis ut altius inhæreant, errantes suaviter corrigendo, balbutientes juvando, omnes pro me-

rito

rito laudando: neque de facili quemquam corripiat, ob ignorantiam, nisi ortam ex supina negligentia.

V. Secundo quadrante quæstiones proponat paulò difficiliore, easque fere desumptas ex ea lectione quæ Dominicâ proximè præcedenti publicè recitata, & explicata fuit.

Tum jubebit ex modestioribus, doctiorem aliquem clarâ voce pronunciare Exemplum, quod præcedenti Dominicâ Catechista attulit ad Lectionis explanationem.

VI. Tertio quadrante, jubebit binos vel plures ex adverso stantes in medio Catechismi, & si fieri possit, loco etiam eminentiori, clarè pronunciare de memoria lectionem ea die explicandam.

Mox Catechista lectionem jam recitatum clarè & breviter explicabit sermone facili, & ad parvi sui auditorii captum accommodato, idem sæpius aliis, atque aliis verbis repetens. adhibitis brevibus subinde interrogationibus, & responsionibus ut majorem sibi conciliat attentionem.

VII. Quarto quadrante, unum aut alterum producat exemplum selectum, quod tragicè quidem, & cum emphasi, sed vulgari sermone & phrasi pueris accommodato narrabit. Postea præmonebit, se proximâ vice visurum quis narratum Exemplum optimè retinebit.

VIII. Post hæc iterum formabit crucem, jubebit legi salutationem Angelicam, vel Symbolum Apostolorum, &c. per vices; ut hoc modo omnes, qui adveniunt, ea addiscant. Concludet ipse omnibus iterum præeundo in formanda cruce, ut dictum supra. Postea pueros sine tumultu binos vel ternos ex ordine dimittat.

Advertat autem ne Catechismus spatium horæ excedat, cum fructus temporis diuturnitate sæpius vel tollatur, vel minuatur.

IX. Singulis quos interrogavit præmiolum aliquod vel notam elargiatur statim, vel his deficientibus eorum nomen in libram referat ut postea præmio afficiantur: & adjungat ad bona responsa subinde encomium aliquod: mirum enim quantum etiam pueri laude animentur.

Oblatâ opportunitate sæpius inelucet obligationem quam habent Parentes ut mittant prolem ad Catechismum, ut Domini mittant servos & ancillas, Ludimagistri scholares, Magistratus sibi subiectos, præsertim pupillos & orphanos; ac sæpius usu venire, ut quando hæc in parte officio suo defunt, & ipsi graviter peccent, & illos quorum curam gerunt, peccatis & erroribus exponant.

Obligatio Curatorum.

UT autem ipsi Curatores animarum intelligant quanta ipsis obligatio incumbat ad plebem sibi commissam Doctrinâ Sacrà instituendam, audiant ea de re Decretum Concilii Tridentini Sess. 5. cap. 2. *Archibresbyteri, Plebani, & quicumque Parochiales vel qui alias curam animarum habentes Ecclesias quocumque modo obtinent, per se vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem Dominicis & Festis solenni-*

bus plebes sibi commissas pro sua & earum capacitate predicant salutaribus verbis; docendo quæ omnibus sive necessarium est ad salutem, annuncianoque eis cum brevitate & facilitate sermonis Verba quæ declinare, & Virtutes quas sectari oportet, ut penam æternam evadant, & celestem gloriam consequi valeant. Id verò si quis eorum præstare negligit, etiam si ab Episcopi jurisdictione quavis ratione exemptum se esse prætendat; etiam si Ecclesiæ quovis modo exemptæ dicentur, in alicui Monasterio, etiam extra Diocesim existenti, forsitan annexæ, vel unitæ, modò re ipsa in Diocesi sint; provida pastoralis Episcoporum sollicitudo non desit, ne illud impleatur, Jerem. Thor. 4. Parvuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Atque Episcopis ibidem demandatur, ut qui post admonitionem trium mensium spatii muneri suo defuerint, ad illud exequendum, si necesse sit, per Censuras Ecclesiasticas, aut alias ad Episcopiarbitrium cogantur. Idemque de explicanda Doctrina Christiana singulis Dominicis & Festis Solennibus sub gravi obligatione iterum denunciatur in Tridentino, de Reformat. Sess. 24. cap. 4. his verbis.

Idem etiam saltem Dominicis & aliis festis diebus pueros in singulis parochiis (Vide Const. Pii V. Ex debito, 1571. quam amplius Gregorius XIII. 30. Octob. 1572.) fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum & parentes diligenter ab eis, ad quos spectabit, doceri curabunt, & si opus sit, etiam per Censuras Ecclesiasticas compellent: non obstantibus privilegiis & consuetudinibus. In reliquis, ea, quæ de prædicationis munere Sess. 5. cap. 2. de Reformat. sub eodem Paulo III. decreta fuerunt, suum robur obtineant.

Quod si ad hoc munus explendum Curatores animarum severissimis Conciliorum Decretis ubique adstringantur, quantò magis ea obligatione urgentur illi qui in partibus Hæreticorum Pastoris officio funguntur. Facile enim inferent Hæretici teneris puerorum mentibus errorum suorum semina, nisi providâ veri Pastoris curâ & institutione præveniatur. Inficient paulatim incautos plebis incultæ animos falsæ doctrinæ veneno mortifero, nisi, contra illud virus, Doctrinæ Christianæ antidoto muniantur. Cumque pederentim hæc pestifera lues occultè irreperit, ignaros tenellæ ætatis animos infecerit, & cum adolescentibus error & ignorantia sensim adoleverit, tum demum deprehenditur per longam incuriam morbus incurabilis, & cui frustra sanioris Doctrinæ medicina admoveatur. Ne igitur Curatores animarum hanc gregis sui ruinam serò lugeant, & neglecti officii rationem in districto Dei judicio reddere cogantur, ad hoc curam ac cogitationem suam serò adjiciant, ut à teneris annis commissum sibi populum in Doctrinæ Christianæ mysteriis, ac Dei timore constantè erudiant: quo fiet ut animas pretioso Christi sanguine redemptas ab interitu conservent, & amplam sibi in cælo laboris sui mercedem acquirant.

INDEX CAPITUM

Summæ sequentis.

Caput Primum. De Fide, Ecclesia, & Symbolo Apostolorum.

Caput Secundum. De Spe, Oratione Dominica, &c.

Caput Tertium. De Charitate, Præceptis Decalogi, & Ecclesia.

Caput Quartum. De Sacramentis singulis.

Caput Quintum. De Officiis Justitiæ Christianæ, Peccatis, Virtutibus, & 4. Novissimis. Cum Exemplis Constantiæ illustribus inter perpetuas pro Fide Romana Persecutiones, &c.

SUMMA